

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

રાજસ્થાન રાજ્ય અને અન્ય

વિરુદ્ધ

તાલિબ ખાન અને અન્ય વગેરે.

ઓક્ટોબર ૨૪, ૧૯૯૬

[કે. રામાસ્વામી, સુજાતા વી. મનોહર અને જી. બી. પટનાયક, ન્યાયમૂર્તિઓ]

રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા કાયદો, ૧૯૮૦:

કલમ ૩,૮-અટકાયત-પાંચ દિવસની મુદત પૂરી થાય તે પહેલાં પરંતુ દસ દિવસની બાહ્ય મર્યાદાની અંદર અટકાયતના આધારો પૂરા ન કરવા માટે નોંધાયેલા અપવાદરૂપ સંજોગો અને કારણોનો પુરવઠો ન આપવો-ભલે તે અટકાયતના આદેશને દૂષિત કરે છે-યોજાયેલ-ના-ઉચ્ચ અદાલતે મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા નોંધાયેલા કારણો તરીકે અપવાદરૂપ સંજોગોના આધારે વાતચીત ન

કરવાનું કાયદામાં વાજબી ઠેરવ્યું ન હતું, અટકાયતના આદેશને દૂષિત કર્યો-
ભારતનું બંધારણ-કલમ ૨૨ (૫).

એ. કે. રોય વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને અન્યો, [૧૯૮૨] ૧ એસ. સી. સી. ૨૭૧
= [૧૯૮૩] ૧ એસ. સી. આર. ૫૪૦, અનુસર્યા.

ઈબ્રાહિમ અહમદ બઝી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યો, [૧૯૮૩] ૧
એસસીઆર ૫૪૦ = [૧૯૮૨] ૩ એસસીસી ૪૪૦, રદબાતલ.

ક્રિમિનલ અપીલ જ્યુરિસડીક્શન-ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૪૧૯-૩૧/૧૯૮૭
વગેરે.

DBC હેબિયસ કોર્પસ P No.૮૩૧,૯૦૯,૯૧૯,૯૨૦-
૨૫,૯૬૬,૧૦૩૦,૧૦૩૭ અને ૧૧૭૭/૧૯૮૭ માં રાજસ્થાન હાઈકોર્ટના
તારીખના ૦૯/૦૬/૧૯૮૭ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ માટે કે. એસ. ભાટી.

પ્રતિવાદીઓ માટે સુશીલ કુમાર જૈન, એ. પી. ધમીજા, સૂર્યકાંત અને એમ. કે. સિંહ.

કોર્ટનો નીચેનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો:

ઈબ્રાહિમ અહમદ બઝી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યો, [૧૯૮૩] ૧ એસ. સી. આર. ૫૪૦ = [૧૯૮૨] ૩ એસ. સી. સી. ૪૪૦ ની શુદ્ધતા પર શંકા કરતા ૨૧ ઓગસ્ટ, ૧૯૮૭ના આ અદાલતના આદેશને અનુસરીને, આ કેસ આ બેન્ચને મોકલવામાં આવ્યો છે.

વિશેષ રજા દ્વારા આ અપીલ રિટ પિટિશન No.૮૩૧/૮૭ અને બેચમાં જોધપુર ખાતેની રાજસ્થાન હાઈકોર્ટના ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદામાંથી ઉદ્ભવે છે.

હકીકતો એ છે કે પ્રતિવાદીઓને ૭ જાન્યુઆરી, ૧૯૮૭ના રોજ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, જેસલમેરની કાર્યવાહી દ્વારા રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા અધિનિયમ, ૧૯૮૦ (ટૂંકમાં, 'અધિનિયમ') ની કલમ ૩ (૧) હેઠળ અટકાયતમાં લેવામાં આવ્યા હતા.અટકાયત કરાયેલા લોકોને આધાર અને દસ્તાવેજો પૂરા ન કરવા બદલ ૧૧ જાન્યુઆરી, ૧૯૮૭ના રોજ અપવાદરૂપ સંજોગો નોંધવામાં આવ્યા હતા.આ સામગ્રી સાથે અટકાયતના આધારો ૧૬ જાન્યુઆરી, ૧૯૮૭ના રોજ પૂરા

પાડવામાં આવ્યા હતા. અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિએ ૨૦ જાન્યુઆરી, ૧૯૮૭ના રોજ રાજ્ય સરકારને રજૂઆત કરી હતી, જેને ૨ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૮૭ના રોજ નકારી કાઢવામાં આવી હતી.તેમણે ૯ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૮૭ના રોજ સલાહકાર મંડળ સમક્ષ રજૂઆત કરી હતી અને ૧૯ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૮૭ના રોજ તેના પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો અને તેને નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો.રાજ્ય સરકારે ૧૩ માર્ચ, ૧૯૮૭ના રોજ ૭ જાન્યુઆરી, ૧૯૮૭થી એક વર્ષના સમયગાળા માટે અટકાયતના આદેશની પુષ્ટિ કરી હતી.જ્યારે અટકાયતના આદેશોને પડકારવામાં આવ્યા હતા, મુખ્યત્વે એ આધાર પર કે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા નોંધાયેલા અપવાદરૂપ સંજોગો અને કારણો અટકાયત કરનારને જણાવવામાં આવ્યા ન હતા, ત્યારે અટકાયતના આદેશને કલમ ૨૨ (૫) નું ઉલ્લંઘન માનવામાં આવ્યું હતું અને ૯ જૂન, ૧૯૮૭ ના વિવાદિત આદેશ દ્વારા ઉચ્ચ અદાલતે પ્રતિવાદીઓને અટકાયતમાંથી વિસ્તૃત કર્યા હતા.અન્ય આધારોમાં જવાની જરૂર નથી કારણ કે સંદર્ભ બટ્ટીના કેસમાં આ અદાલતના બે ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે લીધેલા ઢ્રષ્ટિકોણની શુદ્ધતા પર છે.

અપીલકર્તા વતી વકીલ શ્રી કે. એસ. ભાટી દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે તથ્યોની સંપૂર્ણ તૈયારી અને વિશ્લેષણ કર્યા પછી, ઉચ્ચ અદાલત અને આ અદાલત દ્વારા બટ્ટીના કેસમાં લેવામાં આવેલો મત કાયદામાં સાચો નથી.આ કાયદાના ઉદ્દેશો અને કારણો એ ગંભીરતાને દર્શાવે છે કે જેના હેઠળ અટકાયતનો

આશરો લઈ શકાય છે.કાયદાની કલમ ૩ અને કલમ ૮ એકસાથે વાંચવાની છે.અટકાયત કરનાર સત્તાધિકારી, જો કોઈ પણ વ્યક્તિના સંબંધમાં સંતુષ્ટ હોય કે તેને રાજ્યની સુરક્ષા અથવા જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી અથવા સમુદાય માટે જરૂરી પુરવઠો અને સેવાઓ માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત કોઈપણ રીતે કામ કરવાથી અટકાવવાના દષ્ટિકોણથી, આમ કરવું જરૂરી છે, તો તેને અટકાયતમાં લેવાનો આદેશ આપી શકે છે.જો કલમ ૮ (૧) માં કલ્પના કરવામાં આવી છે તેમ પાંચ દિવસની અંદર અટકાયત કરનારને આદેશની જાણ કરવામાં ન આવે, તો અટકાયત કરનાર સત્તામંડળે કારણો અને અપવાદરૂપ સંજોગો કે જેના હેઠળ અટકાયત કરનારને આદેશની જાણ કરી શકાતી નથી તેની નોંધ કરવી જરૂરી છે અને અટકાયતના આદેશની તારીખથી ૧૦ દિવસની અંદર અટકાયતના આધારો પૂરા કરવા જરૂરી છે.આ કિસ્સામાં કારણો નોંધવામાં આવ્યા છે.તે એવી શરત નથી કે અટકાયતના આધારો સાથે અસાધારણ સંજોગો અથવા કારણો નજરકેદને પૂરા પાડવાની જરૂર હોય.બટ્ટીના કેસમાં લેવામાં આવેલો મત કાયદામાં સાચો નથી.પ્રતિવાદીઓના વિદ્વાન વકીલ શ્રી સુશીલ કુમાર જૈન દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે બટ્ટીના કેસમાં આ અદાલતનો મત અને ઉચ્ચ અદાલતનો મત સાચો છે.કાયદામાં એવા કારણોસર કે બંધારણની કલમ ૨૨ (૫) હેઠળ, અટકાયત કરનારને શક્ય તેટલી વહેલી તકે અટકાયતના આધારો પૂરા પાડવાનો અધિકાર છે, જેથી તે શક્ય તેટલી વહેલી તકે તેની સ્વતંત્રતાથી વંચિતતા સામે રજૂઆત કરી શકે.જ્યાં સુધી અટકાયતના આદેશનો પુરવઠો ન

આપવાના કારણો અને અપવાદરૂપ સંજોગો અટકાયતના આધારો સાથે અટકાયત કરનારને જણાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી અટકાયત કરનારને યોગ્ય સરકાર અથવા સલાહકાર મંડળ અથવા અદાલતમાં અસરકારક પ્રતિનિધિત્વ કરતા અટકાવવામાં આવશે.તેથી, અટકાયતના આધારો સાથે નોંધાયેલા અપવાદરૂપ સંજોગો અથવા કારણોનો સંદેશાવ્યવહાર એ પૂર્વ શરત છે.તેનું પાલન ન કરવું એ બંધારણની કલમ ૨૨ (૫) નું ઉલ્લંઘન સમાન છે.તેથી આ મત કાયદામાં સાચો છે.

વિવિધ દલીલોને ધ્યાનમાં રાખીને, વિચારણા માટે જે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે છે— શું આ અદાલતે બટ્ટીના કેસમાં વ્યક્ત કરેલો મત કાયદામાં સાચો છે?આ કાયદો વિવિધ કારણોસર ઘડવામાં આવ્યો હતો., કોમી વૈમનસ્ય, સામાજિક તણાવ, ઉગ્રવાદી પ્રવૃત્તિઓ, ઔદ્યોગિક અશાંતિ અને વિવિધ મુદ્દાઓ પર આંદોલન કરવા માટે વિવિધ રસ ધરાવતા પક્ષો તરફથી વધતા વલણની પ્રવૃત્તિ માન પરિસ્થિતિ; તે જરૂરી માનવામાં આવતું હતું કે દેશમાં કાયદો અને વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિનો સૌથી નિર્ધારિત અને અસરકારક રીતે સામનો કરવાની જરૂર છે.અલગતાવાદીઓ, સાંપ્રદાયિક અને જાતિ તરફી તત્વો સહિત અસામાજિક અને રાષ્ટ્ર વિરોધી તત્વો અને અન્ય તત્વો કે જેઓ સમુદાય માટે જરૂરી સેવાઓને પ્રતિકૂળ રીતે પ્રભાવિત કરે છે અને અસર કરે છે, તેઓ કાયદેસર સત્તા માટે ગંભીર પડકાર ઊભો કરે છે અને કેટલીકવાર સમાજને ખંડણી માટે પણ રોકે

છે.તેથી, સમસ્યાઓની જટિલતા અને પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું અનુભવવામાં આવ્યું હતું કે સમુદાયને સંરક્ષણ, સુરક્ષા, જાહેર વ્યવસ્થા અને આવશ્યક પુરવઠો અથવા સેવાઓની જાળવણી જાળવવાની જરૂર છે, જેથી જાહેરાતને નિર્ધારિત રીતે સુવ્યવસ્થિત કરી શકાય અને ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિને અસરકારક રીતે નિયંત્રિત કરવા અને આવી પરિસ્થિતિઓનો સામનો કરવા માટે આ કાયદો ઘડવામાં આવ્યો હતો.કલમ ૩ એ મુખ્ય જોગવાઈ છે જેના હેઠળ રાજ્યને આવી સત્તાનો ઉપયોગ કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.જો કેન્દ્ર અથવા રાજ્ય સરકાર કોઈ પણ વ્યક્તિના સંબંધમાં સંતુષ્ટ હોય કે તેને ભારતની રક્ષા, વિદેશી સત્તાઓ સાથેના ભારતના સંબંધો અથવા ભારતની સુરક્ષા માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત કોઈપણ રીતે કામ કરવાથી અટકાવવાના દૃષ્ટિકોણથી, અથવા જો તે કોઈ પણ વ્યક્તિના સંબંધમાં સંતુષ્ટ હોય કે તેને રાજ્યની સુરક્ષા માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત કોઈપણ રીતે કામ કરવાથી અથવા જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત કોઈપણ રીતે કામ કરવાથી અથવા સમુદાય માટે જરૂરી પુરવઠો અને સેવાઓની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત કોઈપણ રીતે કામ કરવાથી અટકાવવાના દૃષ્ટિકોણથી, તે આવું કરવું જરૂરી છે, તો તે આદેશ આપી શકે છે કે આવી વ્યક્તિની અટકાયત કરવામાં આવે.અમુક સંજોગોમાં, વ્યક્તિની સ્વતંત્રતા અધિનિયમ હેઠળ તેને આપવામાં આવેલા રક્ષણને આધિન પ્રતિબંધિત થઈ જાય છે. અટકાયતના આધારો અને તેના સમર્થનમાં સામગ્રી, જ્યાં સુધી પછીથી સંવેદનશીલ અને ગોપનીય પુરાવા/સામગ્રીને સ્પર્શ ન કરે

ત્યાં સુધી, તેને શક્ય તેટલી વહેલી તકે, સામાન્ય રીતે અટકાયતની તારીખથી ૫ દિવસની અંદર પૂરી પાડવી આવશ્યક છે જેથી તે યોગ્ય સરકાર વગેરે સમક્ષ રજૂઆત કરી શકે. કલમ ૨૨ (૫) દ્વારા જે ફરજિયાત છે તે એ છે કે અટકાયત કરનારને અનુચિત વિલંબ કર્યા વિના અટકાયતના આધારો અને સામગ્રી પૂરી પાડવી આવશ્યક છે.રાજ્યને તેની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ અથવા પોલીસ કમિશનરને આવી સત્તા સોંપવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.આ કેસમાં, જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, જેસલમેરએ કાયદાની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ તે સત્તા સોંપી હતી અને તેમના વ્યક્તિલક્ષી સંતોષનો ઉપયોગ કર્યો હતો અને કલમ ૩ (૨) હેઠળ અટકાયતના આદેશો પસાર કર્યા હતા.અટકાયતનો આદેશ આપવામાં આવ્યા પછી, કાયદાની કલમ ૮ (૧) હેઠળ આદેશથી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિને અટકાયતના આધારો પૂરા પાડવા ફરજિયાત છે.પેટા-કલમ (૧) નીચે મુજબ વાંચે છે:

"(૧) જ્યારે કોઈ વ્યક્તિની અટકાયતના આદેશના અનુસરણમાં અટકાયત કરવામાં આવે છે, ત્યારે સત્તાધિકારી.આદેશ, શક્ય તેટલી વહેલી તકે, પરંતુ સામાન્ય રીતે પાંચ દિવસ પછી નહીં અને અપવાદરૂપ સંજોગોમાં અને લેખિતમાં નોંધવાના કારણો માટે, અટકાયતની તારીખથી દસ દિવસ પછી નહીં, તેને તે આધારો જણાવશે જેના પર આદેશ

આપવામાં આવ્યો છે અને તેને યોગ્ય સરકારને આદેશ સામે રજૂઆત કરવાની વહેલી તક પૂરી પાડશે.

તેથી, તેના વાંચનથી એ સ્પષ્ટ થશે કે જ્યારે કોઈ વ્યક્તિને તેના અટકાયતના આદેશના અનુસરણમાં અટકાયતમાં લેવામાં આવે છે, ત્યારે આદેશ આપનાર સત્તાધિકારી, શક્ય તેટલી વહેલી તકે, પરંતુ સામાન્ય રીતે પાંચ દિવસ પછી નહીં, અને અસાધારણ સંજોગોમાં અને લેખિતમાં નોંધવાના કારણો માટે, અટકાયતની તારીખથી દસ દિવસ પછી નહીં, તેને તે આધારો જણાવશે કે જેના પર આદેશ આપવામાં આવ્યો છે અને તેને યોગ્ય સરકારને આદેશ સામે રજૂઆત કરવાની વહેલી તક પૂરી પાડશે.કલમ ૮ (૧) "અટકાયતના આધારો પૂરા પાડવાની પ્રારંભિક તક" અને "શક્ય તેટલી વહેલી તકે" એટલે કે સામાન્ય રીતે પાંચ દિવસની અંદર અને અપવાદરૂપ સંજોગોમાં ૧૦ દિવસની અંદર શબ્દસમૂહનો વ્યાપ અને વિસ્તારને સીમિત કરે છે.આમ જોવામાં આવશે કે અટકાયતનો આદેશ કયા આધારો પર કરવામાં આવ્યો છે તે આધારો પૂરા પાડવા માટે અટકાયત કરનાર હકદાર છે અને તેને યોગ્ય સરકારને આદેશ સામે રજૂઆત કરવાની વહેલી તકે તક પૂરી પાડવાના દૃષ્ટિકોણથી અટકાયતના આધારો સામાન્ય રીતે તે નિર્ધારિત સમયગાળાની અંદર પૂરા પાડવામાં આવશે.અટકાયતના આધારો કયા સમયગાળા દરમિયાન પૂરા પાડવાના છે તે પણ સૂચવવામાં આવ્યું છે.કારણોની જાણ શક્ય તેટલી વહેલી તકે કરવામાં

આવશે, એટલે કે, સામાન્ય રીતે પાંચ દિવસ પછી નહીં. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, અટકાયત કરનારને અટકાયતના આધારો પૂરા પાડવા માટે કાયદા દ્વારા પાંચ દિવસની મર્યાદા નક્કી કરવામાં આવી છે. જો અપવાદરૂપ સંજોગોની વહીવટી જરૂરિયાતોને કારણે, અટકાયત અધિકારી આધારની જાણ કરી શક્યા ન હોય, તો તેણે પ્રથમ ભાગમાં કલ્પના કરવામાં આવી છે તેમ પાંચ દિવસની અંદર આધારનો પુરવઠો ન કરવાના કારણો નોંધવા જોઈએ. કયા અપવાદરૂપ સંજોગો છે જેના કારણે અટકાયતના આધારો પાંચ દિવસની અંદર પૂરા પાડી શકાતા નથી પરંતુ અટકાયતની તારીખથી ૧૦ દિવસની અંદર કરવામાં આવ્યા હતા તે હંમેશા હકીકતનો પ્રશ્ન છે. એ. કે. રોય વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને અન્યો, [૧૯૮૨] ૧ એસ. સી. સી. ૨૭૧ = [૧૯૮૩] ૧ એસ. સી. આર. ૫૪૦ માં, આ અદાલતની બંધારણીય ખંડપીઠે કલમ ૮ (૧) ની બંધારણીયતા પર વિચાર કરવો જરૂરી હતો. તે વતી, આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે:

"કલમ ૮ (૧) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ સામે અરજદારોનો વાંધો એ છે કે તે ગેરવાજબી રીતે અટકાયત અધિકારીને અટકાયતની તારીખના દસ દિવસ પછી પાંચ દિવસ સુધી અને અપવાદરૂપ કિસ્સાઓમાં અટકાયતના આધારો રજૂ કરવાની મંજૂરી આપે છે. આ દલીલ એ વાતને ઓવરલોક કરે છે કે કલમ ૮ (૧) ની પ્રાથમિક જરૂરિયાત એ છે કે અટકાયતનો આદેશ આપનાર સત્તાધિકારી અટકાયતના આધારોને "શક્ય તેટલી વહેલી તકે"

જાણ કરશે.તેથી, સામાન્ય નિયમ એ છે કે અટકાયતના આધારો અટકાયતીને ટાળી શકાય તેવા વિલંબ વિના જણાવવા જોઈએ.વહીવટી બાબતોની વ્યવહારુ જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે જ અટકાયત અધિકારીને અટકાયતના આધારો સામાન્ય રીતે પાંચ દિવસ કરતાં વધુ સમય સુધી અને જો અપવાદરૂપ સંજોગો હોય તો દસ દિવસ કરતાં વધુ સમય સુધી જાણ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે.જો આવા કોઈ સંજોગો હોય, તો કલમ ૮ (૧) દ્વારા અટકાયત અધિકારીને તેના કારણો લેખિતમાં નોંધવા જરૂરી છે.અમને નથી લાગતું કે આ જોગવાઈ કોઈપણ વાંધા માટે ખુદી છે.

આમ જોવામાં આવશે કે, શક્ય તેટલી વહેલી તકે આધાર પૂરો પાડવાની જરૂરિયાત સૂચવે છે કે સામાન્ય રીતે અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિને પાંચ દિવસની અંદર અટકાયતના આધારો સાથે જાણ કરવાનો અધિકાર છે.અનિવાર્ય સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, જેના કારણે અટકાયત અધિકારી અટકાયતના આધારો પૂરા પાડી શક્યા ન હતા, કાયદાએ લાભ ઉઠાવ્યો અને તેમને તેના કારણો લેખિતમાં નોંધવા નિર્દેશ આપ્યો અને વહીવટીતંત્રે અટકાયતના આધારો પૂરા પાડવા જોઈએ, દસ દિવસની મુદત પૂરી થાય તે પહેલાં.તેથી, વિલંબ અપવાદરૂપ હોવો જોઈએ અને તે અપવાદરૂપ સંજોગો લેખિતમાં નોંધવા જરૂરી છે.અપવાદરૂપ સંજોગો શું છે તે હંમેશા દરેક કેસમાં હકીકતનો પ્રશ્ન હોય છે.દસ દિવસની મુદત

પૂરી થાય તે પહેલાં પરંતુ પાંચ દિવસની મુદત પૂરી થયા પછી અટકાયતના આધારો પૂરા પાડવા ફરજિયાત છે.તે સારી રીતે સ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિ છે કે જ્યારે કોઈ ટાળી શકાય તેવો વિલંબ ન હોય ત્યારે "જલદી" શબ્દસમૂહનો અર્થ વાજબી પ્રેષણની અંદર થાય છે.ટાળી શકાય તેવો વિલંબ શું છે તે હંમેશા હકીકતનો પ્રશ્ન છે.

સવાલ એ છે કે શું અસાધારણ સંજોગો પૂરા ન કરવા અને પાંચ દિવસની મુદત પૂરી થાય તે પહેલાં પરંતુ દસ દિવસની બાહ્ય મર્યાદાની અંદર અટકાયતના આધારો પૂરા ન કરવા માટે નોંધાયેલા કારણો, અટકાયતના આધારો સાથે, અટકાયતના આદેશને દૂષિત કરે છે?ડિવિઝન બેન્ચે એવો મત વ્યક્ત કર્યો છે કે અટકાયતના આદેશ સામે યોગ્ય સરકાર અથવા સલાહકાર મંડળ સમક્ષ રજૂઆત કરવાનો મૂલ્યવાન અધિકાર છે.જ્યાં સુધી અસાધારણ સંજોગો અને અટકાયતના આધારો પૂરા ન કરવાના કારણો અને તેના સમર્થનમાં દસ્તાવેજો અટકાયત કરનારને જરૂરી સૂચિતાર્થ દ્વારા જણાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, કલમ ૨૨ (૫) હેઠળ કલ્પના કરાયેલ વહેલી તકે પ્રતિનિધિત્વના મૂલ્યવાન અધિકારનું ઉદ્ધંધન થાય છે.આમ, અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિ અટકાયતમાંથી મુક્ત થવાનો હકદાર બને છે.તે જોઈ શકાય છે કે જે સામગ્રી અને ફરજિયાત છે તે અટકાયત અધિકારી દ્વારા પહોંચેલા વ્યક્તિલક્ષી સંતોષના સમર્થનમાં દસ્તાવેજો સાથે અટકાયતના આધારોનો સંદેશાવ્યવહાર છે.જ્યારે અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિ દ્વારા યોગ્ય

સરકાર અથવા સલાહકાર મંડળને રજૂઆત કરવામાં આવી હોય, ત્યારે તેના માટે અટકાયતના આદેશને આક્ષેપ કરવાનો એક આધાર હોઈ શકે છે કે તેને નિર્ધારિત સમયની અંદર આધારો પૂરા પાડવામાં આવ્યા ન હતા અને તેથી તેને અન્યાયી રીતે અટકાયતમાં લેવામાં આવ્યો હતો, કોઈપણ વાજબી સમર્થન વિના. જ્યારે આવા આધારને ઉઠાવવામાં આવે અને વિચારણા માટે દબાવવામાં આવે, ત્યારે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળની કાર્યવાહીમાં યોગ્ય સરકાર અથવા સલાહકાર મંડળને અથવા યોગ્ય કેસમાં સંતોષ કરવો તે અટકાયત અધિકારી માટે હશે. અપવાદરૂપ સંજોગો એ છે કે જેના કારણે અટકાયતીને આધાર અને દસ્તાવેજો પૂરા પાડી શકાયા ન હતા અને તે અટકાયત અધિકારીના રેકૉર્ડમાં લેખિતમાં નોંધવામાં આવ્યા હતા. જો યોગ્ય સરકાર અથવા સલાહકાર મંડળ અથવા અદાલત નોંધાયેલા અપવાદરૂપ સંજોગોથી સંતુષ્ટ ન હોય, જેના કારણે અટકાયતના આધારો પૂરા પાડી શકાયા ન હોય, તો પાંચ દિવસ પછી પણ ૧૦ દિવસની સમાપ્તિ પહેલાં, તે એવા સંજોગોમાંથી એક હોઈ શકે છે કે જેના પર યોગ્ય સરકાર અથવા સલાહકાર મંડળ અથવા અદાલત વિચારણા કરી શકે કે શું અટકાયતનો આદેશ દૂષિત છે અથવા બંધારણની કલમ ૨૨ (૫) નું ઉલ્લંઘન છે. પરંતુ આ કાયદો અપવાદરૂપ સંજોગો અને પુરવઠો ન આપવા માટે નોંધાયેલા કારણોના સંદેશાવ્યવહારની કલ્પના કરતો નથી કારણ કે સંદેશાવ્યવહાર ન કરવાનો અથવા તેમનો પુરવઠો ન આપવાનો આધાર પોતે જ અટકાયતનો આદેશ બંધારણની કલમ ૨૨ (૫) નું ઉલ્લંઘન કરે છે તેવું માનવા માટે પૂરતો

નથી.તેથી, ડિવિઝન બેન્ચે એવો નિષ્કર્ષ કાઢ્યો હતો કે અટકાયત કરનારને અસાધારણ સંજોગો અને અટકાયતના આધારો પૂરા ન કરવા માટે નોંધાયેલા કારણોનો પુરવઠો ન આપવા બદલ વહેલી તકે રજૂઆત કરવાથી વંચિત રાખવામાં આવ્યો છે.આમ, અમે માનીએ છીએ કે બટ્ટીના કેસમાં લેવામાં આવેલો મત કાયદામાં સાચો નથી.જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે ૧૧ જાન્યુઆરી, ૧૯૮૭ની તેમની કાર્યવાહીમાં નીચે મુજબ નોંધ્યું છે:

"પ્રભારી અધિકારી (ન્યાયિક) એ માહિતી આપી છે કે કેસોમાં અત્યાર સુધીમાં બે તૃતીયાંશ ફોટોસ્ટેટ નકલો તૈયાર કરવામાં આવી છે અને નકલોની ગેરહાજરીમાં, નિયત લઘુત્તમ સમયગાળાની સમાપ્તિ પહેલાં અટકાયતના આધારો રજૂ કરવાનું શક્ય નથી.કારણ કે તમામ ૩૫ કિસ્સાઓમાં, લગભગ ૧૬,૦૦૦ ફોટોસ્ટેટ નકલો તૈયાર કરવાની છે અને સેટ પણ તૈયાર કરવાની છે.પરંતુ વારંવાર વીજળીની નિષ્ફળતા, વધઘટને કારણે; મશીન ખાનગી હોવાથી, તેના માલિકને વધારાના સમય માટે બેસીને કામ કરવા માટે દબાણ કરી શકાતું નથી, કામ પૂર્ણ કરવામાં મુશ્કેલીનો સામનો કરવો પડી રહ્યો છે.તેથી રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા અધિનિયમ, ૧૯૮૦ ની કલમ ૮ (૧) હેઠળ પ્રદાન કરાયેલ અટકાયતના આધારો રજૂ કરવા માટે મહત્તમ ૧૦ દિવસના સમયગાળાનો ઉપયોગ કરીને રાજ્ય સરકારને આ નિર્ણયની જાણ કરવામાં આવી હતી.

તેમાં ઉલ્લેખિત આધારોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો મત છે કે કાર્યવાહીમાં નોંધાયેલા અપવાદરૂપ સંજોગોને કારણે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને અટકાવવામાં આવ્યા હતા કે અટકાયતના આધારો અને તેના સમર્થનમાં દસ્તાવેજો પાંચ દિવસની અંદર અટકાયત કરનારને પૂરા પાડી શકાયા ન હતા, પરંતુ તે કાયદાની કલમ ૮ (૧) માં કલ્પના કરવામાં આવી છે તેમ દસ દિવસની અંદર પૂરા પાડવામાં આવ્યા હતા. તેથી, ઉચ્ચ અદાલતે કાયદામાં એવું માનવું વાજબી ન હતું કે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા નોંધાયેલા કારણો તરીકે અપવાદરૂપ સંજોગોના આધારે વાતચીત ન કરવી, અટકાયતના આદેશને દૂષિત કરે છે. એક વર્ષની અટકાયતનો સમય સમય જતાં સમાપ્ત થઈ ગયો હોવાથી, અમે આદેશમાં દખલ કરવાનો પ્રસ્તાવ નથી કરતા.

અપીલને તે મુજબ મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.